

16.7.2020

OKV/56/10/2020
OKV/56/10/2020-OKV-4

ASIA Oleskelulupahakemusten käsittelyn viipyminen

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 20.6.2019 osoittamassaan kantelussa arvostellut puolisonsa ja lastensa perhesideperusteisten oleskelulupahakemusten käsittelyn viipymistä Maahanmuuttovirastossa. Maahanmuuttoviraston antamat käsittelyaika-arviot myös siirtyivät, eikä tarkkaa päätöksentekoaikaa annettu. Hakemusten käsittely kesti yli lakisääteisen yhdeksän kuukauden käsittelyajan, lähes 16 kuukautta. Lupahakemukset olivat tulleet vireille maaliskuussa 2017 ja Maahanmuuttovirasto antoi niihin kielteisen päätöksen 25.7.2018. Päätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on antanut 29.10.2019 päivätyn selvityksen.

VASTINE

Kantelijalle on varattu tilaisuus antaa Maahanmuuttoviraston selvityksestä vastine. Vastinetta ei ole annettu.

RATKAISU

Arviointi

Ulkomaalaislain 69 a §:n mukaan perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Poikkeuksellisissa olosuhteissa päätös voidaan antaa tiedoksi myöhemmin.

Maahanmuuttovirasto on todennut selvityksessään, että kantelun kohteena olevien oleskelulupahakemusten käsittelyaika Suomen edustustossa tunnistautumisesta 4.4.2017 päätöksen tiedoksiantoon 25.7.2018 kesti kokonaisuudessaan runsaat 15 kuukautta, joten ulkomaalaislain mukainen enimmäiskäsittelyaika ylittyi selvästi. Selvityksen mukaan tapaukseen ei liity sellaisia poikkeuksellisia olosuhteita, jotka olisivat oikeuttaneet ylittämään enimmäisajan.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Pitkä käsittelyaika on tässä tapauksessa johtunut osaksi viraston ruuhkautuneesta työtilanteesta, ja osaksi yksittäisen virkamiehen oman työnhallinnan puutteista, mistä on seurannut henkilökohtaisen työtilanteen ruuhkautuminen. Yleistä ruuhkaa ilmentää muun ohessa se, että kysymyksessä olevien hakemusten käsittely voitiin aloittaa vasta viiden kuukauden kuluttua niiden vireille panosta. Hakemusta käsitteelleen virkamiehen taas olisi tullut suorittaa kuuleminen aikaisemmin ja tehdä päätökset välittömästi kuulemisen jälkeen.

Selvityksen mukaan yksittäisen virkamiehen menettely ei ole vastannut viraston sisäisiä käytäntöjä, mihin on reagoitu ja hänen tilanteensa on sittemmin korjaantunut. Lisäksi perhesideperusteisten hakemusten parissa työskentelevien työnjohdollisen henkilöstön vaje on saatu korjattua. Erilaisten ruuhkanpurku- ja kehittämistoimenpiteiden seurauksena eri käsittelyvaiheille asetettuja sisäisiä tavoiteaikoja on pystytty paremmin noudattamaan.

Olen aiemmin antanut laillisuusvalvonnallisia toimenpideratkaisuja koskien Maahanmuuttoviraston hakemusten käsittelyä, joissa hakemuksia ei ole käsitelty ilman aiheetonta viivytystä tai lainmukainen enimmäiskäsittelyaika on ylitetty (esimerkiksi päätökset 28.5.2018 OKV/1166/1/2017, 9.5.2019 OKV/977/1/2018 ja 5.9.2019 OKV/1289/1/2018). Lisäksi eduskunnan oikeusasiamies on antanut laillisuusvalvonnallisia toimenpideratkaisuja samasta aiheesta (esimerkiksi 25.2.2020 EOAK 3445/2019, 13.2.2020 EOAK/3959/2019 ja 7.5.2019 EOAK/155/2019).

Olen esimerkiksi päätöksessäni 5.9.2019 viitannut siihen, että laillisuusvalvontakäytännössä on varsin vakiintuneesti katsottu, etteivät viranomaisen ruuhkautuneeseen työtilanteeseen, töiden järjestelyyn, resurssipulaan tai toimivallan siirtoon liittyvät syyt oikeuta poikkeamaan lakisääteisistä määräajoista ja velvollisuuksista.

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan myönteisestä kehityksestä huolimatta hakemusruuhka on edelleen olemassa käytettävissä olevilla henkilöstöresursseilla, ja virasto on viitannut viraston määrärahatilanteeseen vuonna 2020 todeten, että riski käsittelyaikojen uudelleen pitenemiselle on olemassa. Maahanmuuttovirasto on oleskelulupahakemusten käsittelyn viipymistä koskevan päätöksessäni 9.5.2019 edellyttämässäni ilmoituksessa 8.11.2019 selvittänyt toimenpiteitään käsittelyaikojen lyhentämiseksi.

Kanteluun antamassaan selvityksessä virasto on todennut, että muun muassa ylimpien laillisuusvalvojien päätösten ohjaamana viraston nykyisen käytännön mukaan käsittelyaika-arviota pyytävälle asianosaiselle annetaan aina konkreettinen ja mahdollisimman tarkka aika-arvio.

Tässä päätöksessä ei ole tutkittu Maahanmuuttoviraston tekemää oleskelulupahakemuksia koskevaa päätöstä 25.7.2018. Helsingin hallinto-oikeus on 12.12.2019 ratkaissut päätöksestä tehdyn valituksen.

Johtopäätös ja toimenpiteet

Katson Maahanmuuttoviraston menetelleen lainvastaisesti kantelussa tarkoitettujen perheenjäsenen oleskelulupahakemusten käsittelyssä. Maahanmuuttoviraston käsittelyaika ylitti merkittävästi ulkomaalaislain 69 a §:ssä säädetyn yhdeksän kuukauden määräajan. Saatan Maahanmuuttoviraston tietoon käsitykseni oleskelulupahakemusten käsittelyn lainvastaisesta viivästyisestä.

Oikeuskanslerinvirastossa on vireillä oleskelulupien käsittelyaikojen noudattamista Maahanmuuttovirastossa koskeva oma aloitteeni (Vahva-asianhallinnan dnro OKV/530/70/2020), jonka vuoksi katson tässä yhteydessä riittäväksi toimenpiteeksi saattaa edellä esittämäni käsityksen Maahanmuuttoviraston tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni Maahanmuuttovirastolle.

Lähetän päätökseni myös sisäministeriön tiedoksi.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen